

Posudek na diplomovou práci Martina Skaly

Politický vývoj na Slovensko po volbách 2010

V nedávné době můžeme sledovat změny v politických systémech ve střední Evropě, které jsou varovné. Dochází k oslabení a někdy i úpadku politických stran, které se etablovaly v období transformace k demokracii po pádu komunismu a často byly i nositeli této transformace. Namísto tzv. „zavedených“ politických stran se prosazují politické subjekty, které se ostře vyhraňují proti dosavadním politickým stranám i jejich programům. Často mají volnou organizační strukturu, v jejich čele stojí charismatičtí vůdci a bývají i přímo spojeny s domácím podnikatelským prostředím. Politická rétorika těchto nových subjektů je nesena odporem k establishmentu, má populistické rysy, obrací se přímo k lidu a brojí proti zkorumpovaným elitám. V neposlední řadě o nich platí, že se staví proti evropské integraci a často se opírají o domácí nacionální a konzervativní tradice, které se ve střední Evropě prosazovaly v meziválečném období a patřily k tehdejší proti-demokratické vlně.

Diplomová práce Martina Skaly je věnována právě těmto fenoménům. Autor je zkoumá v období od voleb 2010 do voleb roku 2016 na Slovensku. V tomto období se slovenská politická scéna otřásla ve svých základech. Můžeme mluvit o zjevné „oligarchizaci“ politické scény a došlo i k vzestupu anti-systémového hnutí odvolávajícího se na nacionalistickou a konzervativní tradici Slovenského štátu.

Martin Skala toto téma uchopil především prostředky deskriptivní empiricky orientované politologie. S velkou pečlivostí a smyslem pro faktografii popsal změny na slovenské politické scéně a snažil se dopracovat k jejich hlavním charakteristickým rysům. Uvědomoval si, že takové zkoumání vyžaduje rovněž náležitě ujasněný teoretický rámec, vždyť se užívají takové termíny jako oligarchizace, anti-systémovost apod. Tomu odpovídá i struktura práce. První kapitola poskytuje teoretický rámec pro studium politických systémů a opírá se o klasickou teorii politických systémů Davida Eastona. Pak následuje rozbor politické scény po volbách v roce 2010. Pro pochopení proměn, jež byly ve hře, se autor zabývá rovněž prezidentskými volbami v roce 2009 a také „krajskými“ volbami, což je přínosné, neboť můžeme sledovat pohyby na slovenské politické scéně, jak se odvíjejí od nižších regionálních úrovní. Jádrem práce je ve vylíčení změny, ke které došlo od nástupu vlády Ivety Radičové po nástup Roberta Fica a jeho strany Smer. Velkou pozornost autor poté věnuje prezidentské volbě, zde rozebírá osobnosti a programy jednotlivých prezidentských kandidátů. Proměny v tomto období jsou pak završeny výkladem o parlamentních volbách v roce 2016. V tomto výkladu se autor snaží zjistit hlavní důvody úspěchu Kotlebovy LSNS.

Autorovu práci lze označit za pečlivý popis otřesu slovenské politické scény, k němuž došlo v mezidobí let 2010 a 2016. Nicméně autor je veden také teoretickým zájmem vysledovat znaky toho, co lze nazvat oligarchizací politické scény a vzestup nacionalistického xenofobního hnutí. Všeobecně lze říci, že autor se snaží přísně držet věcné roviny výkladu. Jeho výklad je střídavý a přímočarý. Slabší je v teoretické rovině, neboť se mu nedaří tento empiricky orientovaný výklad přesvědčivě teoreticky zarámovat. Eastonova teorie politických systémů je takový elementární předpoklad zkoumání politického systému, ale příliš nenabízí vhodný pojmový aparát pro pochopení oligarchizace, vzestupu populismu a xenofobních hnutí. Vždyť bychom mohli posun od vlády Ivety Radičové k vládě Roberta Fica klidně vydávat za normální posun od pravicové vlády k vládě levicové. Autor zjevně soudí, že ve hře bylo mnohem více, ale spokojuje se s pouhým popisem.

Autor při rozboru jednotlivých voleb a kampaní hodně vychází z materiálů slovenského Institutu pro veřejné otázky, což je na místě. Potíž je v tom, že často sleduje i jejich výkladovou poslušnost.

Kontrolní systém, který na FFUK testuje každou diplomovou práci našel 76 podobných dokumentů. Třeba říci, že míra podobnosti nikdy nepřekračuje 5%. Doslovně opsané pasáže jsou minimální a týkají se takových věcí, jako je třeba formulace otázky v referendu, což zrovna za opisování nelze označit. Nicméně na místě je, aby autor osvětlil svou práci se zdroji, aby odvrátil případné podezření z opisování.

Práci považuji za solidní empiricky orientovaný výklad změn na slovenské politické scéně v mezidobí let 2010 až 2016, který se ale drží příliš „při zemi“ v otázkách, jež si třeba v této souvislosti klást. Proto navrhuji klasifikovat ji známkou velmi dobře, pokud ovšem autor vyvrátí všechna případná podezření z opisování.

Doc. PhDr. Ing. Milan Znoj, CSc.

V Praze dne 23.1. 2017